



The Holy See

KATEHEZA PAPE BENEDIKTA XVI.

NA OPĆOJ AUDIJENCIJI

Srijeda, 9. kolovoza 2006.

Čovjek nošen Ljubavlju - Bogom, tei prema višem savršenstvu

Draga braćo i sestre!

Nakon što smo se osvrnuli na najosnovnije podatke koji ocrtavaju lik apostola Ivana, htjeli bismo sada svoju pozornost usmjeriti na sadraj njegova nauka. Spisi na koje se danas osvrćemo su Evanđelje i Poslanice što ih predaja donosi pod njegovim imenom. Ako se moe reći da postoji neki karakteristični element koji izranja iz Ivanovih spisa, onda je to ljubav. Nimalo slučajno, htio sam svoju prvu encikliku započeti riječima toga apostola: "Bog je ljubav (*Deus caritas est*) i tko ostaje u ljubavi, u Bogu ostaje, i Bog u njemu" (1 Iv 4,16). Vrlo je teško naći slične tekstove u drugim religijama, pa nas takvi izričaji stavljaju pred stvar doista svojstvenu kršćanstvu. Naravno, Ivan nije jedini autor kršćanskoga porijekla koji govori o ljubavi.

Budući da je riječ o bitnom sadraju kršćanstva, svi sveti pisci Novoga zavjeta o njoj govore, premda s različitim naglascima. Ako se sada zaustavljamo kako bismo razmišljali o toj temi kod Ivana, to je stoga što je on toj temi snano i dojmljivo ocrtao glavne linije. Povjeravamo se, dakle, njegovim riječima. Jedno je sigurno: on ne donosi apstraktnu raspravu o ljubavi, kao što bi bio slučaj kad bi se htjelo suočiti s nekom temom doktrinalnog ili teorijskog karaktera. Prava ljubav zapravo, po svojoj naravi, nije nikad isključivo spekulativna, već je u izravnom, konkretnom pa čak i dokazivom odnosu prema stvarnim osobama. Tako nam Ivan daje da vidimo koji su čimbenici ili, još bolje, etape kršćanske ljubavi, koja je proces obilježen trima koracima. Prvi korak odnosi se na sam Izvor ljubavi, što ga apostol smješta u Boga, sve do toga da izjavljuje kako je "Bog ljubav" (1 Iv 4,8.16).

Ivan je jedini autor u Novome zavjetu koji nam daje definicije Boga. On, primjerice, kaže da je "Bog Duh" (Iv 4,24) ili da je "svjetlo" (1 Iv 1,5). Ovdje sjajnom intuicijom proglašava da je "Bog ljubav." Valja primijetiti da se na kaže jednostavno da "Bog ljubi", a još manje da je "ljubav Bog"! Drugim riječima, Ivan se ne ograničava na opisivanje boanskoga djelovanja, nego ide sve do njegovih korijena. Usto, on ne nastoji pripisati neko boansko svojstvo općenitoj ili pak neosobnoj ljubavi; ne polazi od ljubavi kako bi stigao do Boga, nego se okreće izravno Bogu kako bi definirao njegovu narav beskrajnom dimenzijom ljubavi. Time Ivan eli reći da je ljubav bitan sadraj Boga, pa se i cjelokupno Boje djelovanje rađa iz ljubavi i označeno je ljubavlju: sve što Bog čini, čini iz ljubavi i s ljubavlju. Ovdje je, međutim, potrebno napraviti sljedeći korak i razjasniti da je Bog konkretno pokazao svoju ljubav ušavši u ljudsku povijest po osobi Isusa Krista, utjelovljenoga, umrloga i uskrsloga za nas. To je drugi bitan korak Boje ljubavi. On se nije ograničio na verbalne izjave, već se stvarno zauzeo i osobno "platio." Kao što i piše upravo Ivan: "Bog je tako ljubio svijet (to jest, sve nas) te je dao svoga Sina Jedinorođenca" (Iv 3,16). Time se Boja ljubav prema ljudima konkretizira i pokazuje u ljubavi samoga Isusa. Ivan još piše: "Budući da je ljubio svoje, one u svijetu, do kraja ih je ljubio" (Iv 13,1). Tom sebedarnom i potpunom ljubavlju korjenito smo otkupljeni od grijeha, kao što dalje piše apostol: "Dječice moja,... ako tko i sagriješi, zagovornika imamo kod Oca - Isusa Krista, Pravednika. On je pomirnica za grijehne naše, i ne samo naše, nego i svega svijeta" (1 Iv 2,1-2; usp. Iv 1,7). Eto, dokle je stigla Isusova ljubav za nas: do prolijevanja vlastite krvi za naše spasenje! Kršćanin, zastajući u razmatranju toga "viška" ljubavi, ne moe a da se ne zapita kako na to valja odgovoriti. To nas pitanje uvodi u treći korak dinamike ljubavi: od onih koji primaju ljubav što nas pretječe i nadilazi, pozvani smo da nastojimo oko djelatnoga odgovora, koji - kako bi bio dostojan - ne moe biti ništa drugo doli odgovor ljubavi. Ivan govori o "zapovijedi", te donosi sljedeće Isusove riječi: "Zapovijed vam novu dajem: ljubite jedni druge; kao što sam ja ljubio vas tako i vi ljubite jedni druge" (Iv 13,34).

U čemu je ta novost o kojoj Isus govori? Nalazi se u tome što se on ne zadovoljava ponavljanjem onoga što je zahtijevao već i Stari zavjet ili što čitamo i u drugim Evanđeljima: "Ljubi svoga blinjega kao sebe sama" (Lk 19,18; usp. Mt 22,37-39; Mk 12,29-31; Lk 10,27). U tom starom propisu normativni je kriterij čovjek ("kao sebe sama"), dok u zapovijedi što je Ivan donosi Isus kao razlog i mjeru naše ljubavi predstavlja samu svoju osobu. Upravo tako ljubav postaje doista kršćanska: kako u smislu da ona mora biti usmjerena prema svima bez razlike, tako naročito u smislu da mora biti spremna na krajnje posljedice, nemajući druge mjere doli biti bez mjere.

One Isusove riječi, "kao što sam ja ljubio vas", pozivaju nas, ali nas i uznemiruju; to je kristološki cilj koji se moe činiti nedostinim, no istovremeno je i poticaj koji nam ne dozvoljava da se zadovoljimo onime što smo dosad ostvarili. Sjajan tekst duhovnosti, kakav je spis Nasljeduj Krista, o tome piše: "Plemenita ljubav prema Isusu potiče na velika djela i budi elju za sve većim savršenstvom. Ljubav eli uzvišenost i ne da se zadrati nikakvim niskim stvarima. Ljubav noće slobodu i zazire od svakoga svjetovnog nagnuća... Ljubav je rođena od Boga, i, samo u Bogu, ponad svega stvorenoga, moe otpočinuti. Zaljubljen čovjek leti, trči, veseli se, slobodan je i ničime vezan. Sve daje svima, sve ima u svemu, jer on, ponad svih, počiva u Jednom, najvišem, od

kojega teče i napreduje sve dobro" (Treća knjiga, Peto poglavlje). Ima li boljeg tumačenja "nove zapovijedi" što ju je navijestio Ivan? Molimo Oca kako bismo mogli tako snano ivjeti tu zapovijed te njome zarazimo sve koje susrećemo na svome putu.